

พระบุญส่ง ไกรวงศ์. “จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)” นครศรีธรรมราช.
ปีที่ 44 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2557. หน้า 27-30.

ย้อนรอยอาณาจักรตามพรลิงก์

จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)

พระบุญส่ง ไกรวงศ์

โนราห์พุ่ม เทวา

พระยาสาธิตฟ้าพาดเป็นกษัตริย์ครองเมืองฯหนึ่ง มีมเหสีทรงพระนามว่า พระนางศรีมาลา ทั้งสองพระองค์มีบุตรด้วยกันองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า นวลทองสำลี วันหนึ่งหลังจากนางนวลทองสำลีตื่นจากบรรทมและ ยังไม่ทันที่จะชำระพระพักตร์ ก็ได้ไปยืนระลึกถึงใน สุนิมนิตที่ได้มีมา และพระนางก็สามารถจำได้จนหมดสิ้น จากการทรงยืนนิ่งอยู่เช่นนั้น ทำให้พวกสาวใช้สงสัยและถามพระนางว่า เพราะเหตุอันใดพระนางจึงไม่ทรงชำระพระพักตร์ ทั้งๆ ที่ตื่นบรรทมแล้ว พระนางตรัสว่า เมื่อคืนนี้ฝันแปลกมาก ฝันแปลก

อย่างที่ไม่เคยฝันมาก่อนเลย แล้วพระนางก็ทรงเล่าความฝันนั้นให้พวกสนมฟังว่ามีเทพธิดามาร่ำรำไห่ดูการร่ายรำนั้นรำทั้งหมด ๑๒ ท่า เป็นท่ารำที่สวยงามมาก น่าชม มีเครื่องประโคมดนตรี คือ กลอง ทับ โหม่ง ฉิ่ง ปี่ และ แตร การประโคมดนตรีลงกับท่ารำเป็นจังหวะ และบัดนี้พระนางก็ยังจำท่าต่างๆเหล่านั้นได้ แล้วพระนางนวลทองสำลีก็ทรงรำตามแบบที่ในฝันนั้นทันทีเป็นที่ชอบใจของพวกสาวใช้เป็นอย่างยิ่ง และพระนางก็ได้สั่งให้สาวใช้ทำเครื่องประโคมตามที่เห็นในฝันนั้น การประโคมก็ทำตามจังหวะการรำเหมือนในฝันทุกอย่าง พระนางได้

พระบุญส่ง ไกรวงศ์. “จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)” นครศรีธรรมราช.
ปีที่ 44 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2557. หน้า 27-30.

จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)

ฝึกสอนให้พวกสาวใช้ได้ร่ายรำเพื่อเป็นคู่รำกับพระนาง จากนั้นมีการประโคมเครื่องดนตรีและร่ายรำเป็นที่ ครั้นเครื่องในปราสาทของพระนางเป็นประจำทุกวัน

อยู่มาวันหนึ่งพระนางอยากเสวยเกสรดอกบัว ที่ในสระหน้าพระราชวัง จึงรับสั่งให้นางสนมไปหักเอามาให้ เมื่อพระนางได้ดอกบัวแล้วก็ได้เสวยดอกบัวนั้นจนหมด กาลต่อมาพระนางก็ทรงครรภ์ แต่การเล่นรำโนราก็ยัง คงสนุกสนานครั้นเครื่องในเป็นประจำทุกวันมิได้เว้น อยู่มา วันหนึ่งการเล่นประโคมและความครึกครื้นนี้ทราบไปถึง พระยาสายฟ้าฟาด พระองค์ทรงสงสัยว่าด้วยเหตุใด ที่ปราสาทของพระธิดาจึงมีการประโคมดนตรีอยู่เป็นประจำ พระองค์จึงได้เสด็จไปทอดพระเนตรให้เห็นจริง เมื่อ เสด็จไปถึงก็รับสั่งถามพระนางนวลทองสำลีว่านางไป ได้ ทำรำต่างๆ นี้นมาจากไหน ใครสอนให้ พระนางก็กราบบังคม ทูลว่า ไม่มีใครสอนให้ เป็นเทพนิมิต พระองค์จึงได้รับสั่ง ให้พระนางรำให้ดู เสียงดนตรีก็ประโคมขึ้นพระนางออก ร่ายรำไปตามท่าที่ได้ฝันรวม ๑๒ ท่า ขณะที่พระนาง ร่ายรำท่าต่างๆอยู่นั้น พระยาสายฟ้าฟาดทรงเห็นว่าที่ครรภ์ ของพระธิดาผิดสังเกตสงสัยว่าจะตั้งครรภ์ จึงมีรับสั่งให้ หยุดรำแล้วทรงถามพระนางว่า นางมีครรภ์กับใคร รักชอบ กับใคร ใครเป็นสามีของเจ้า ทั้งๆที่ไม่มีผู้ชายคนใด สามารถเข้ามาในพระราชฐานได้เลย พระองค์ทรงถามซ้ำๆ แบบนี้หลายต่อหลายครั้งพระนางก็กราบทูลว่า นางมิได้ มีคู่สวามีกับชายใดเลย เหตุที่ทรงครรภ์อาจเป็นเพราะ เสวยดอกบัวในสระหน้าพระราชวังเข้าไป พระยาสายฟ้า ฟาดไม่ทรงเชื่อและว่ามิอย่างใดไหนกินดอกบัวเข้าไปมีท้อง ขึ้นมาได้ เรื่องไม่สมจริง และยังได้กล่าวคำบริภาษ พระธิดาต่างๆ นานา เช่นว่า เป็นลูกกษัตริย์ไม่รักศักดิ์ศรี ทำให้อัปยศขายหน้า นางนวลทองสำลีก็ได้แต่โคกเศร้า ร่ำร้อง

ต่อมาด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ พระยาสายฟ้า ฟาดก็ทรงสอบสวนโดยรับสั่งให้พวกสาวใช้ทั้ง ๓๐ คน เข้าเฝ้าทีละคนและถามว่ามีผู้ชายใดเข้ามาในเขต

พระราชฐานนั้นบ้างหรือไม่ นางสนมกำนัลก็กราบบังคมทูล เช่นเดียวกันว่า ไม่มีผู้ชายใดเข้าไปเลย และพระนางก็มีได้ รักชอบกับใคร และยืนยันว่าพระนางได้เสวยดอกบัวในสระ หน้าพระราชวังเข้าไป พระยาสายฟ้าฟาดยิ่งทรงพระพิโรธหนักขึ้น ถึงกับคิดที่จะฆ่าพระธิดาและสาวสนม แต่ เนื่องจากพระนางเป็นลูกในไส้จึงมิได้ทรงกระทำเช่นนั้น เพียงรับสั่งให้อำมาตย์ข้าราชการทำแพ แล้วก็ให้จัดเสบียง อาหารใส่แพเรียบร้อยแล้ว เมื่อถึงเวลาก็ลอยแพพระนางและ สนมทั้ง ๓๐ ไปในทะเล ขณะที่แพลอยไปนั้นลมได้พัดแพ ไปติดที่เกาะกะชัง เป็นอันว่าพระนางและสาวใช้รอดตาย จากธรรมชาติด้วยอำนาจบารมีของเด็กในครรภ์ ที่เกาะ กะชังเทวดาได้ขับ (เนรมิต) บรรณศาลาให้อยู่อาศัย พวกสาวใช้ก็ปลูกผักแพงแดงกวากินกันไปตามเรื่องพอ ดำรงชีวิตอยู่ได้

ส่วนนางนวลทองสำลีครรภ์ก็ยังแก่ขึ้นๆทุกวัน (ในบทกวีจริงว่าไว้ว่า “เพื่อนุชเขานับปี แต่นางนวล สำลีนับเดือน”) จนประสูติพระโอรสและให้นามว่า ด.ช.น้อย (ชื่อสมมุติ) พระนางและพวกสนมอยู่ที่นั่นจน ด.ช.น้อยอายุได้ ๑๐ ปี ระยะเวลา ๑๐ ปีนั้น ด.ช.น้อยได้หัด การร่ายรำโนราจนเป็นที่ชำนาญดี และต่อมา ด.ช.น้อย ก็ถามแม่ว่าที่นี่ไม่มีผู้ชายเลยมีแต่ผู้หญิง คนอื่นๆ นอกจากนี้อะไร มี แล้วแม่เองแต่ก่อนเคยอยู่ที่ไหน พระนาง นวลทองสำลีก็เล่าเรื่องแต่หนหลังให้ฟังแต่ต้นจนจบ ด.ช.น้อยก็อยากไปเมืองของพระอัยกาจึงถามว่าจะไปได้ โดยวิธีใด แม่จึงบอกว่าเมื่อลูกอยากไปแม่ไม่ห้ามแต่แม่ เองไม่ไปตลอดชีวิตนี้ลูกจะไปก็จงเอาผ้าผูกไม้แล้วปีนยก เป็นธงขึ้น เรือผ่านมาเขาจะแวะรับ ด.ช.น้อยก็ทำตาม และเรือก็ได้มารับไปทางเมืองพระอัยกา เมื่อไปถึงท่าเรือ ซึ่งยังไกลกับพระราชวังมาก ด.ช.น้อยก็ได้เที่ยวรำโนรา ไปเรื่อย เนื่องจากโนราเป็นของแปลกและไม่เคยมีใคร เคยเห็นมาก่อนเลย กอปรด้วยการรำก็ชดช้อยน่าดู คนจึงไปดูกันมาก ยิ่งนานคนก็ยิ่งชวนกันไปดูมากขึ้นทุกที จนข้าพเจ้าเลื่องลือไปถึงพระราชวัง พระยาสายฟ้าฟาด

พระบุญส่ง ไกรวงศ์. “จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)” นครศรีธรรมราช.
ปีที่ 44 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2557. หน้า 27-30.

ทรงทราบแล้วก็เรียกประชาชนมาถามว่า โนราเป็นอย่างไร เป็นคนหรือสัตว์ ดีมากเหียวหรือที่คนนิยมไปดูกันมาก แล้วในที่สุดพระองค์ก็ทรงปลอมพระองค์ไปในกลุ่มชนเพื่อไปทอดพระเนตรโนรา จากการที่พระองค์ได้ทอดพระเนตรนั้นสังเกตเห็นว่า ด.ช.น้อยมีหน้าตาสวยคล้ายคลึงกับพระธิดา ซึ่งได้ลอยแพไปเมื่อ ๑๐ กว่าปีมาแล้ว จึงรับสั่งให้เข้าเฝ้า พระองค์ตรัสถามว่า เจ้าเป็นลูกเต้าเหล่าใคร ด.ช.น้อย ก็ตอบว่า แม่ชื่อนางนวลทองสำลี ส่วนพ่อฉันไม่ทราบ แม่เล่าว่าได้ตั้งครรรภ์เพราะกินดอกบัวพระองค์เห็นว่าเรื่องราวตรงกัน จึงพา ด.ช.น้อย และคณะโนรา เข้าไปในพระราชวัง ตอนนั้นคนอื้อฉาววิพากษ์วิจารณ์กันต่างๆ นานาว่า ต่อไปจะได้ดูโนราอีกแล้ว เพราะนายจับไปแล้ว พระยาสายฟ้าฟาดไม่ทรงฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ใดๆ ทั้งสิ้น คงพาโนราไปพระราชวังทำเดิยว (ตอนนั้นพระยาสายฟ้าฟาดทรงทราบแล้วว่า ด.ช.น้อย คือหลาน หรือ

พระราชนัดดา ส่วน ด.ช.น้อยนั้นรู้มาจากแม่ก่อนแล้ว เป็นอันว่าต่างก็รู้กันทั้งสองฝ่าย) เมื่อถึงพระราชวัง พระยาสายฟ้าฟาด ก็ทรงถามว่า แม่เจ้าเตี้ยน้อยอยู่ที่ไหน ด.ช.น้อยทราบทูลว่าอยู่บนเกาะกะซัง

เมื่อพระองค์ทรงทราบเช่นนั้น จึงมีพระบัญชาให้อำมาตย์จัดเรือไปรับ เมื่ออำมาตย์ไปถึงและเชิญให้พระนางเสด็จกลับพระนครตามพระบัญชา แต่นางปฏิเสธว่าพระราชบิดาได้ตั้งใจจะลอยแพไปเพื่อให้ตาย เหตุไฉนจึงมาเชิญตัวกลับเล่า พระนางจึงสั่งกับอำมาตย์ว่าชาตินี้จะไม่ขอไปเหยียบย่างพื้นแผ่นดินของพระราชบิดาอีก และจะขอตายอยู่ที่นี้ พวกอำมาตย์จึงจำต้องกลับไป เมื่อกลับมาถึงพระนครแล้วก็กราบทูลเรื่องราวให้พระยาสายฟ้าฟาดทราบ พระยาสายฟ้าฟาดจึงมีพระบัญชาให้จัดเรือไปรับอีกครั้งหนึ่งและพร้อมรับสั่งว่าถ้าเชิญเสด็จไม่กลับก็ให้จับมัดมาให้ได้ เมื่อพวกอำมาตย์กลับไปเกาะกะซังอีกและได้เชิญเสด็จแต่โดยดีไม่ยอมกลับ พวกอำมาตย์ก็จับพระนางมัดขึ้นเรือ (ตอนนี้อยู่ในการเล่นโนราในสมัยหลังจึงมีการรำเรียกว่าคล้องหงส์ คือรำเพื่อจับนางนวลทองสำลี เป็นการรำรำที่นำดูมาก) แล้วพามาเฝ้าพระราชบิดา เมื่อเรือมาถึงจะเข้าปากน้ำก็มีกระแสน้ำขวางปากน้ำอยู่ (จะเข้สมัยก่อนชุกชุมมากทุกน้ำ เป็นที่เกรงกลัวของชาวเรือทั่วไป) พวกถูกเรือก็ทำพิธีแหงจะเข้จนถึงแก่ความตายแล้วเรือจึงเข้าปากน้ำได้ เมื่อนำนางนวลทองสำลีเข้าเฝ้าสมเด็จพระราชบิดาแล้ว พระราชบิดาได้ทรงขอโทษในเรื่องที่ได้กระทำไปในอดีต ขอให้พระนางลืมเรื่องเก่าๆ เสียแล้วยกโทษให้พระองค์ด้วย จากนั้น ทำขวัญและจัดให้มีมหรสพ ๗ วัน ๗ คืน ในการมหรสพนี้ก็ได้จัดให้มีการรำโนราด้วย พระยาสายฟ้าฟาดได้พระราชทานเครื่องทรง ซึ่งคล้ายคลึงกับของกษัตริย์ให้กับพระราชนัดดา เพื่อรำทรงเครื่องในงานนี้ ในการนี้พระยาสายฟ้าฟาดก็ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ลูกของนางนวลทองสำลี (เจ้าชายน้อย) เป็น พุนศรีศรธิดา

พระบัญชาส่ง ไกรวงศ์. “จากคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา)” นครศรีธรรมราช.
ปีที่ 44 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2557. หน้า 27-30.

เครื่องต้นที่พระราชทานคือ เทร็ด กำไลแขน
ปิ่นหนึ่ง สั้ววาล พาดเฉียง ๒ ข้าง ปีกนกแอ่น
หางหงส์ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นเครื่องทรงของกษัตริย์ทั้งสิ้น
จะเห็นได้ว่าโนราแต่เดิมก็เป็นเชื้อพระวงศ์ ขุนศรีศรัทธา

ได้สอนรำโนราให้ผู้อื่นเป็นการถ่ายทอดนาฏศิลป์แบบโนรา
ไปเรื่อยๆ ทั้งนี้ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
โนราจึงได้แพร่หลายต่อไป และต่อมาหลายชั่วคน จนบัดนี้

ประกาศ

เรียน ท่านผู้อ่านสารานุกรมศรีธรรมราชทุกท่าน ถ้าหากท่านมีบทความ บทกลอน หรือ
ข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสารานุกรม กรุณาส่งมาให้กองบรรณาธิการ
พิจารณาได้ที่ห้องสารานุกรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

๗๑ ถ.เทวบุรี ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

หรือ ติดต่อ คุณกริยาพล ภรรยณะกาญจน์ โทร. ๐๘๒ - ๕๑๕๗๑๑๘

Email : Sannakhon@hotmail.com

Facebook : สารานุกรมศรีธรรมราช